

113. kép A Nagykároly-Bobáld tell. Kerámia. Otomani IIIb rétegből származó árkolt dudorokkal díszített bögre

Abb. 113. Der Tell von Carei-Bobald (Nagykároly-Bobáld). Keramik Otomani IIIb. Becher mit Buckelverzierung aus der Schicht

114. kép A Nagykároly-Bobáld tell. Kerámia. Csaholy/Cehälub csoportba tartozó függőleges keskeny kannelúrákkal díszített későbronzkori kiscancsó

Abb. 114. Der Tell von Carei-Bobald (Nagykároly-Bobáld). Keramik. Mit senkrechten schmalen Kanneluren verzierter Kleinkrug aus der spätbronzezeitlichen Csaholy/Cehälub-Gruppe

Következtetések helyett

Az északnyugat-erdélyi középső bronzkori tell-társadalom kérdésköre szorosan összefügg a Nagykároly-Bobáld település régészeti kutatásával. A településrégészeti adatok és az elméleti modellek alapján a Nagykárolyi-síkságon egy több regionális egységből álló hierarchikus felépítésű főnökség létezhetett. A térség valós hatalmi központja, a szatellit-települések koszorújától övezett nagykárolyi tell jelentette. Egyelőre nem tudjuk, hogy a szórt településláncokon belüli többrétegű, esetenként erősített települések helyi központok szerepét töltötték-e be vagy sem.

A nagykárolyi főnökség társadalmát szedentáris életmódú, paraszti gazdálkodásmóddal rendelkező közösségek alkották. A kutatás jelenlegi állapotában egy

schnitten, Ritzungen oder Abdrücken gefüllten Doppellinien schlagende Muster. (Abb. 113.) Dank der im Jahre 2002 fortgesetzten archäologischen Forschungen des Tells von Carei (Nagykároly) haben sich auch unsere Kenntnisse über die Tonwaren der Otomani IIIb-Periode erweitert. Das Fundmaterial der in den Schnitten S7/2002 und S8/2002 freigelegten, als G7 bzw. G1 bezeichneten Gruben ist ärmer als die Mehrheit, so bildet es einen Übergang zur Formenwelt der spätbronzezeitlichen Hajdubagos-Csaholy/Cehälub-Gruppe. Innerhalb der Keramik der erwähnten Gruben der spät-Otomani-Periode kamen auch solche Verzierungselemente zum Vorschein, die als spätbronzezeitliches Charakteristikum betrachtet wurde. (Abb. 114.)

Statt Konklusionen

Der Fragenkreis der mittlerbronzezeitlichen Tell-Gemeinschaft von Nordwestsiebenbürgen ist mit der archäologischen Erforschung der Siedlung von Carei-Bobald (Nagykároly-Bobáld) eng verbunden. Anhand der siedlungsarchäologischen Daten und der theoretischen Modelle gab es wahrscheinlich in der Carei-Ebene (Nagykárolyi-Ebene) ein aus mehreren regionalen Einheiten bestandenes hierarchisches Häuptlingstum. Das eigentliche Machtzentrum der Region war der Tell von Carei (Nagykároly), der von Satellitensiedlungen umkreist wurde. Wir wissen es noch nicht, ob die mehrschichtigen, fallweise befestigten Siedlungen innerhalb der Streusiedlungsketten die Funktion von örtlichen Zentren erfüllt hätten.

Die Gesellschaft des Häuptlingstums von Carei (Nagykároly) bestand aus solchen Gemeinschaften, die einen sedentären Lebensstil und einen bäuerlichen Wirtschaftsstil hatten. Aufgrund des heutigen Forschungsstandes konturiert sich eine zweistufige gesellschaftliche Hierarchie. Im unteren Niveau dieser Hierarchie befinden sich die offenen Siedlungen und ihre zielgerichtet mitwirkenden Haushaltseinheiten. Das ständige Stammesgebiet, die Bewusstheit der gemeinsamen Lage, die im Raum und Zeit immer wiederholenden sozialwirtschaftlichen Handlungen wurden zu Bestandteilen der Kultur und brachten eine einheitliche Gesellschaft zustande. Zur führenden Schicht der Gesellschaft gehörten: die Familie des Häuptlings, sein Geschlecht und evtl. seine ferneren Verwandten. Diese wären die Bewohner des Tells von Bobald.

Der als Häuptlingswohnsitz funktionierte Tell von Carei (Nagykároly) diente als Wiederverbreitungszentrum für die untergeordneten – oder Randgebiete.

kétlépcsős társadalmi hierarchia kövonalazható, amelynek alapszintjét a nyílt települések és ezek célorientáltan együttműködő háztartási egységei jelentik. Az állandó törzsterület, a közös helyzet tudatosulása, a térben és időben ismétlődő társadalmi-gazdasági cselekedetek a kultúra mozzanataivá váltak és egységgé kovácsolták a társadalmi csoportokat. A társadalom vezető rétegét a főnök családja, nemzetsége esetleg távolabbi rokonai alkották. Ők lennének a bobáldi tell lakói is.

A főnöki szálláshelyként működő nagykarolyi tell újraelosztó központokként szolgált az alárendelt vagy peremterületek számára.

A Nagykarolyi-síkságon kialakult középső bronzkori főnökség széleskörű kapcsolatrendszerrel rendelkezett. Ennek kiváló bizonyítékai a térségből előkerült bronztárgyak, presztízsjavak, amelyek fontos szerepet játszhattak mind a kereskedelemben, mind a „diplomáciai kapcsolatok” fenntartását szolgáló kölcsönös ajándékozásban. A tell lakói kapcsolatban álltak a belső-erdélyi Wietenberg kultúra hordozóival is. A jellegzetes Wietenberg kerámia jól megfigyelhető a Bobáld domb leletanyagában. A két kultúrát lényegében a Kraszna felső és középső szakasza választotta el egymástól, talán nem véletlen, hogy a Wietenberg kultúra elterjedésének szélén a Nagyderzsida-Balota dombon lévő szintén tell település mintegy „végvárként” ellenőrizhette a Krasznanak az Alföld felé folyamatosan szélesedő völgyét.

Das mittlerbronzezeitliche Häuptlingstum verfügt über ein weit verbreitetes Beziehungssystem. Gute Beweise dafür bieten die hier entdeckten Bronzegegenstände, Prestigegüter, die sowohl im Handel als auch in gegenseitigen Schenkungen, deren Zweck die Aufnahme von „diplomatischen Beziehungen,” war, eine deutliche Rolle spielten. Die Bewohner des Tells unterhielten Beziehungen mit Trägern der siebenbürgischen Wietenberg-Kultur. Die typische Keramik von Wietenberg kann auch innerhalb des Fundmaterials von Bobald beobachtet werden. Die zwei Kulturen waren eigentlich durch den oberen und mittleren Fluss des Crasna (Kraszna) Flusses voneinander getrennt, wahrscheinlich ist es nicht zufällig, dass die Tellsiedlung, am Rande der Verbreitung der Wietenberg-Kultur, auf dem Nagyderzsida-Balota-Hügel als eine „Grenzfestung,” lag, die in der Richtung der Alföld (Tiefebene) sich erweiterndes Crasna-Tal überwachen konnte.